

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-11-

Nr. D8(E)-

I

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Aplinkos ministerija pakartotinai teikia Vyriausybės nutarimo „Dėl steigiamo Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) rengimo pradžios ir planavimo tikslų“ projektą (toliau – Projektas).

Projekto tikslas – įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 28 straipsnio 2 dalies 4 punkto, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 30 straipsnio 2 dalies ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatas, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano² ir į šį valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentą integruoto Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano³ sprendinius, pradėti rengti planuojamo steigti Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus), kuria planuojama teritorija apimtų Vištyčio regioninį parką, kelias valstybinių draustinių ir buveinių apsaugai svarbias teritorijas (išvardytos toliau) ir kitas vertingiausias šiuo metu saugomų teritorijų statuso neturinčias Suvalkijos (Sūduvos) etnografinio regiono gamtines ir kultūrines teritorijas, objektus, nustatyti steigiamo nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) planavimo tikslus.

Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko (toliau – SNP) planavimo tikslai: nustatyti SNP ir jo zonų ribas; atnaujinti Vištyčio regioninio parko ir jo zonų ribų ir tvarkymo planus, juos įtraukti į rengiamą SNP planavimo schemą; įvertinus poreikius ir galimybes, nustatyti SNP buferinės apsaugos zonos ribas, šioje zonoje numatyti priemones, mažinančias neigiamą ūkinės veiklos poveikį SNP saugomoms gamtos ir kultūros vertybėms; nustatyti SNP kraštovaizdžio tvarkymo zonas, konkrečias apsaugos ir tvarkymo priemones jose, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir tvarkymo kryptis ir priemones; išsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines ir saugomas rūšis; nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimus, kraštovaizdžio formavimo, rekreacinės infrastruktūros kūrimo ir kitas tvarkymo priemones, reikalingas tinkamai SNP apsaugai ir darniai teritorijų plėtrai užtikrinti.

Isteigus SNP, būtų panaikinta jau ilgiau kaip 30 metų egzistuojanti saugomų teritorijų sistemos spraga – būtų baigta formuoti nacionalinių parkų, kurie pagal Saugomų teritorijų įstatymo

¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 (nustatyta plėsti saugomų teritorijų tinklą, didinti jų plotą)

² Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugšėjo 29 d. nutarimu Nr. 789 (nustatyta „atnaujinti Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko steigimo procedūras“)

³ Patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703 (siūloma įsteigti Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinį parką)

12 straipsnio 2 dalies 1 punktą steigiami nacionalinės svarbos gamtiniam ir kultūriniam kraštovaizdžiui, reprezentuojančiam šalies etnokultūrinių sričių (etnografinių regionų) gamtos ir kultūros savitumus, saugoti ir tvarkyti, sistema.

Suvalkijos (Sūduvos) etnografinis regionas – vienintelis iš kitų šalies etnografinių regionų, iki šiol neturintis nacionalinio parko. Todėl SNP reprezentuotų Suvalkijos (Sūduvos) slėniuotų ir limnoglacialinių agrarinių lygumų, banguotos moreninės plynaukštės, savitą ir unikalią ežeroto moreninio kalvyno kraštovaizdį, gamtines natūralių pievų ir ganyklų ekosistemas, Suvalkijos (Sūduvos) simbolio Šešupės upės ir jos upyno etalonus, šalies istorijai itin svarbius objektus ir vietas, menančias mokslo, švietimo, literatūros ir kitas valstybės kultūros ištakas. Nacionalinio parko statusas padeda pritraukti daugiau šalies ir užsienio fondų lėšų šiai teritorijai plėtoti, vietos gyventojams atsiranda naujų galimybių švarioje gamtinėje aplinkoje plėtoti ekonomiškai naudingą veiklą – teikti įvairesnes turizmo, lankytojų aptarnavimo paslaugas; gauti paramą ekologiniam ūkininkavimui, agrarinės aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti; atkurti, kurti, propaguoti tradicinius verslus ir ekologinę gyvenseną, užtikrinančią tvarią, darnią šios teritorijos plėtrą.

SNP teritoriją preliminariai galėtų sudaryti trys atskiros teritorijos, kuriose yra daugiausia Suvalkijos (Sūduvos) gamtai ir kultūrai būdingų vertybių:

1. pietinė dalis, apimanti Vištyčio regioninį parką (į SNP įtraukiamos kalvotosios Gražiškių ir Bartninkų dalys (Vilkaviškio r. sav.), Liubavo apylinkės (Kalvarijos sav.) su buveinių apsaugai svarbia teritorija stepinėms pievoms išsaugoti);

2. vidurinė dalis, apimanti teritorijas į pietvakarius nuo Vilkaviškio m. (Širvintos valstybinis hidrografinis draustinis, šios upės slėnyje buveinių apsaugai svarbi teritorija ovaliajai geldutei išsaugoti, Uosių ir Kumečių miškai, kt.);

3. šiaurinė dalis, apimanti Šešupės slėnį nuo Pilviškių iki Panovių, Kudirkos Naumiestį su jo apylinkėmis Vilkaviškio ir Šakių r. sav. (Šešupės kraštovaizdžio, Novos ir Aukšpirtos valstybiniai hidrografiniai draustiniai, buveinių apsaugai svarbios teritorijos aliuvinėms ir šienaujamos mezofitų pievoms, skroblynams, aliuviniams, griovų ir šlaitų miškams išsaugoti).

Kaip atskiros nedidelio ploto SNP dalys galėtų būti J. Jablonskio ir V. Kudirkos tėviškės. Iš viso SNP galėtų užimti nuo 30 iki 35 tūkst. ha plotą. Galutinės SNP ribos paaiškėtų planavimo proceso metu – projektuotojams ir planavimo organizatoriams tariantis su mokslininkais, savivaldybių ir kitais specialistais, viešai diskutuojant su vietos bendruomenėmis ir pan.

Aplinkos ministerija 2022-10-07 raštu Nr. D8(E)-5185 Projektą pateikė derinti (TAIS Nr. 22-13591) suinteresuotoms institucijoms. Kalvarijos sav. ir Vilkaviškio r. sav. administracijos, Energetikos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija atsakymų nepateikė. Šakių r. sav. administracija Projektą derino be pastabų. Ekonomikos ir inovacijų, Krašto apsaugos, Susisiekimo ir Vidaus reikalų ministerijos Projektui pritarė be pastabų.

Finansų ministerija pastabų dėl Projekto neturėjo, bet pažymėjo, kad 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte tam tikslui lėšų nėra numatyta ir, priėmus Projektą, papildomos lėšos, reikalingos Projekte numatytiems tikslams įgyvendinti, turėtų būti skiriamos iš 2023 metais Aplinkos ministerijai patvirtintų bendrųjų asignavimų. Atsakome, kad Aplinkos ministerija kartu su SNP planavimo organizatoriumi Valstybine saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) spręs klausimą dėl SNP planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) parengimo paslaugų finansavimo, šioms planavimo dokumentams parengti reikalingas lėšas (iki 200 tūkst. eurų, galutinė lėšų suma paaiškės teritorijų planavimo paslaugų viešajam pirkimui pasibaigus) numatant iš Aplinkos ministerijai 2023 m. patvirtintų asignavimų.

Į Kultūros ministerijos pasiūlymą atsižvelgta, Projektas papildytas teiginiu „2.5. nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimus ir priemonės nekilnojamajam kultūros paveldui tvarkyti, naudoti ir atgaivinti“.

Teisingumo ministerija pastabų dėl Projekto neturėjo, tačiau pasiūlė „įvertinti, ar Nutarimo projekto 2.3 papunkčiu nustatomas Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) tikslas – „išsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines ir saugomas rūšis“ neturėtų būti formuluojamas, nustatant priemonės, kurios užtikrintų palankią Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių būklę“. Į šią pastabą atsižvelgta, Projektas patikslintas.

Žemės ūkio ministerija pastabų dėl Projekto neturėjo, bet atkreipė dėmesį, kad „rengiant Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus), jos sprendiniai būtų suderinti su ūkininkais ir vietos veiklos grupėmis, atsižvelgiant į būsimo parko teritorijoje šiuo metu vykdomas veiklas“. Informuojame, kad SNP planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) rengimas bus vykdomas vadovaujantis Teritorijų planavimo ir Saugomų teritorijų įstatymuose ir juos įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka¹, nustatančia privalomą visų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių viešinimo, derinimo su valstybės ir savivaldybių institucijomis, vietos bendruomenėmis procesą.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. lapkričio 23 d. išvadoje Nr. NV-3349 ir tarpinstituciniame 2022-11-29 pasitarime pateiktas pastabas patiksliname Projekto informaciją apie kompensacijoms išmokėti reikalingų lėšų apskaičiavimą. Žemės savininkams pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas bus apskaičiuojamos kompensacijos už ūkinės veiklos apribojimų sukeltus nuostolius arba kai kuriais atvejais gali būti siūloma privačią žemę išpirkti. Pažymėtina, kad pagal Saugomų teritorijų įstatymą valstybiniai parkai nėra vientisą aplinkosauginį režimą turinčios saugomos teritorijos, jose išskiriamos kelios funkcinio prioriteto zonos (rezervatai, draustiniai, ekologinės apsaugos zonos, ūkinės, gyvenamosios zonos, kt.), kurioms taikomos skirtingos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Todėl konkretūs kompensacijų dydžiai ir suvestinis lėšų poreikis paaiškėja tik teritorijų planavimo proceso sprendinių konkretizavimo stadijoje atlikus išsamią situacijos analizę, leidžiančią atsakyti į klausimus, kurie privatūs žemės sklypai į kokias planuojamo SNP funkcinio prioriteto zonas patenka. Paprastai žemės ūkio paskirties žemės išpirkti nesiūloma, nes žemės ūkio veikla turi būti tęsiama siekiant išsaugoti tradicinio agrarinio kraštovaizdžio erdves, o kompensacijos žemės savininkams skiriamos priklausomai nuo to, ar reikia nutraukti suplanuotą projektų įgyvendinimą, ar reikia pakeisti šiuo metu vykdomo žemės naudojimo pobūdį. Miškų ūkio paskirties privačią žemę gali būti siūloma išpirkti, jeigu būtų teikiami pasiūlymai nustatyti naujas draustinių ar rezervatų zonas, lemiančias reikšmingus pagrindinių miško kirtimų praktikos pakeitimus arba miškų ūkio veiklos visišką nutraukimą. Todėl efektyviems gamtos saugos sprendiniams įgyvendinti gali prireikti papildomų lėšų – kompensacijoms ir žemei išpirkti, tačiau konkretesni skaičiavimai bus pateikiami kitame – parengto teritorijų planavimo dokumento (SNP planavimo schemos) teikimo derinti ir tvirtinti – etape.

Projektas atitinka Vyriausybės programą ir ES teisės aktams neprieštarauja.

Projektas neperkelia ir neįgyvendina ES teisės aktų.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimą Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių

¹ Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ir kultūros ministrų 2020 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. D1-330/VĮ-706

patvirtinimo“ Projekto notifikuoti Europos Komisijai nereikia.

Projektą vertinti antikorupciniu aspektu nereikia.

Projekte naujos sąvokos ir terminai neapibrėžiami.

Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliktas, nes Projektas neatitinka Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkto reikalavimų.

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės (vadovas – Algirdas Klimavičius, mob. 8 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt; vyresnysis patarėjas – Džiugas Anuškevičius, mob. 8 695 60 686, el. p. dziugas.anuskevicius@am.lt) patarėjas Eduardas Vaitkevičius (mob. +370 616 35 652, el. p. eduardas.vaitkevicius@am.lt) ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos Kraštovaizdžio apsaugos skyriaus (tarnybos direktorius – Albertas Stanislovaitis, mob. 8 677 13 933, el. p. albertas.stanislovaitis@vstt.lt; skyriaus vedėja – Agnė Jasinavičiūtė, mob. 8 659 63 295, el. p. agne.jasinaviciute@vstt.lt) vyriausioji specialistė Laima Dabregaitė (mob. 8 659 62 909, el. p. laima.dabregaite@vstt.lt).

PRIDEDAMA. Projektas, 1 lapas.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas